

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Disputationes Chirurgicæ Selectæ

Haller, Albrecht von

Lausannæ, MDCCLV.

VD18 90538889

Vorwort

urn:nbn:de:gbv:45:1-16577

P R O O E M I U M.

Nihil quidem frequentius apud medicos chirurgosque imprimis, reperitur, promta teterrimi cancri extirpatione: sed nihil tamen eadem esse ut plurimum incertius, damnosius & periculosius, simul mœsto cum corde fatendum est. Adeo enim usque immite atque intractabile prorsus abominandi illius mali plerumque esse solet ingenium, ut nulla fere humana ope & arte superabile sit, unde verissime quondam cecinisse videtur notissimus ille feliciore ingenio, quam fato, poëta Sulmonensis:

*Ulceris id genus est, quod, quum sanabile non sit,
Non contrectari tutius esse puto.*

Profecto, ne potentissima quidem naturæ & artis instrumenta & præfidia, ignis nempe atque ferrum quidquam sæpius valent ad focundam illam & immortalem quasi luem penitus extinguendam. Neque enim atrocissima illa pestis excinditur ferro, aut exurit igni; quin potius,

*Per damna, per cædes, ab ipso
Ducit opes animumque ferro:
Non Hydra, secto corpore firmior,
Vinci dolentem crevit in Herculem:*

Quam hydra illa cancrorum plus quam Lernæa in medicos chirurgosque vinci dolentes, adactis subinde viribus, ferociter insurgit, omniaque illorum machinamenta, quantumvis valentissima, eludit atque retundit. Tam late enim serpit dirum istud immedicabilis mali contagium, ut, licet uno loco, vindice ferro, rescissum fuerit, mox tamen altero, acrius resurgat, immo & hoc repurgato, paulo post tertium, quartumve sædissima sua tabe infestet & contamine, ita, ut in hoc numeroso & feraci malo plane eradicando, una fere salus sit, nullam prorsus sperare salutem, & maxima hic scientia medicæ pars esse videatur, sanare non posse, uti scite loquitur Quinætilianus. Non enim eo ipso solum loco, ubi pestiferi illi liventes ac subfusci cancri ramices latius dispersi conspiciuntur, propria ac destinata ejusdem sedes esse deprehenditur: sed per omnem potius corporis affecti & infecti ambitum, ubi muscoli, pinguedines & glandulæ potissimum repositæ sunt a natura, latissime circumspersa latent contagiosa cancri edacis semina exitium paritura: inde sævum virus

*urit corpore serpens
Quamcumque arripuit partem, repitque per artus.*

Mutua namque tabe mox omnia inficiuntur, & extirpato uno cancro,

O o o 2

por-

protinus alibi aliter, immo & tertius, ut dixi, fæda fætura succreſcit, exhausto nempe ſic mali inextirpabilis rivo, non ipſo integro ejuſdem fonte obturato. Unius igitur cancri extirpationem plerumque alterius eſſe generationem, ex his ipſis ſequentibus tribus exemplis notatu certe digniſſimis, à Dn. Præſide quondam, cum cura obſervatis, nunc, ſpero, liquidius pateſcet.

HISTORIA PRIMA.

FAbro cuidam ferrario, annorum XLVI. oris pallidi, corporis maci-
lenti, exſanguis & debilis, forte in labio inferiore, enatum erat exi-
guum tuberculum, mediocris lentis, aut piſi magnitudine, nonnihil du-
rum, colore lividum & quandoque leviter dolens: hæc nempe erat ven-
turi prima favilla mali. Quod quum ille ſæpius, ut fieri ſolet, manu im-
proba incautius contrectaſſet, atque ſubinde compreſſiſſet; paulo poſt ac-
cidit, præter omnem ſpem & opinionem, ut exiguum hoc primam fron-
tem, malum mox acrius exaſperaretur, dolores vehementius increſcerent,
illudque parvum modo tuberculum in patientiorem ambitum ſeſe latius ex-
plicaret, adeo uſque, ut ipſum totum labium fædo admodum adſpectu,
alte intumeſceret, lividam duritiem indueret, atque demum per ruptas
paſſim ſua ſponte fiſſuras, ſanguinem atrum fætidum ac corruptum ſenſim
extillaret.

Futuri ergo metuens quidem; ſed gravi ſimul paupertatis incumbentis
onere deterritus, ut medicum peritum, aut chirurgum in arte exercita-
tum, uti decebat nimirum, tempeſtively accederet, varia mox ipſe adhi-
buit contra augeſcens malum, remedia ut plurimum domeſtica, nunc bo-
na, nunc mala, ut nempe fieri conſuevit, nullo proſus delectu habito:
quibus tamen omnibus nihil quicquam proficientibus, tandem de ſalute
anxius, in conſilium advocavit tonforem quemdã ſibi vicinum, qui, ex
pravo nonnullorum iſtorum hominum more, per mortes & cædes, dira
experimenta facientium, mali præſentis ignarus; & futuri improvidus,
varia ipſi unguenta & emplaſtra, quorum virtutes, aut noxas ipſe tamen
neſciebat, liberali admodum manu, ſuggeſſit: ſed tam ſiniſtro quidem
cum eventu, ut loco ſperati promiſſique auxilii, omnia potius quotidie in
pejus ruerent, ipſumque labium, pereunte proſus figura priſtina, in de-
formem plane viſuque terribilem tumorem attolleretur.

Exacto igitur inter tot ærumnas atque miſerias, integro pene anno,
tandem infelix iſte & exſpes fere ægrotus me ipſum anno c10 10 CCXXXV.
acceſſit, meam etiam qualemcumque opem imploraturus.

Vix

